

Pani
dr Agnieszka Dziemianowicz-Bąk
Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej
Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej
e-mail: info@mriips.gov.pl

Szanowna Pani Ministro,

Honourable Minister,

1. **Postulat gromadzenia i wymiany danych dotyczących małoletnich bez opieki, którzy opuścili Ukrainę i przebywają w Polsce**

W piśmie będącym odpowiedzią na wniosek o dostęp do informacji publicznej wystosowany przez Fundację „Right to Protection”, Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej poinformowało, że do chwili obecnej nie zawarło ze stroną ukraińską umów w zakresie wymiany danych statystycznych i innych informacji na temat małoletnich bez opieki, które opuścili Ukrainę i przebywają w Polsce (znak pisma: BDG-VI.0171.23.2024.KP). Tymczasem, w rezolucji Parlamentu Europejskiego z dnia 7 kwietnia 2022 r. w sprawie ochrony w UE dzieci i młodzieży uciekających przed wojną w Ukrainie (2022/2618(RSP)), Parlament Europejski w odniesieniu do dzieci – uchodźców z Ukrainy:

“E. mając na uwadze, że – przy tak dużych liczbach – dzieci, zwłaszcza bez opieki, są bardziej narażone na przemoc, nadużycia i wykorzystywanie oraz wzrasta ryzyko, że mogą zaginąć i paść ofiarą handlu ludźmi, szczególnie gdy uciekają za granicę; [...]

1. **Postulate for collection and exchange of data on unaccompanied minors who have left Ukraine and are staying in Poland**

In a letter responding to a request for access to public information from the Right to Protection Foundation, the Ministry of Family, Labour and Social Policy informed that to date it has not concluded agreements with the Ukrainian side on the exchange of statistical data and other information on unaccompanied minors who have left Ukraine and are residing in Poland (letter mark: BDG-VI.0171.23.2024.KP). Meanwhile, in the European Parliament resolution of 7 April 2022 on the protection in the EU of children and adolescents fleeing war in Ukraine (2022/2618(RSP)), the European Parliament with regard to child refugees from Ukraine:

"E. whereas, with such large numbers, children, especially unaccompanied children, are at greater risk of violence, abuse and exploitation and there is an increased risk that they may go missing and become victims of trafficking, especially if they flee abroad; [...].

16. **Calls for the immediate inclusion of unaccompanied and separated children and children in institutional care in Ukraine in the**

16. wzywa do natychmiastowego włączenia dzieci pozbawionych opieki i odseparowanych od rodziców oraz dzieci z placówek opieki instytucjonalnej w Ukrainie do systemów monitorowania usług socjalnych i usług ochrony dzieci w przyjmujących państwach członkowskich, aby ułatwić łączenie rodzin, jeżeli jest to w najlepszym interesie dziecka, oraz aby nadzorować świadczenie opieki w celu zapewnienia im bezpieczeństwa i ochrony”.¹

W związku z powyższym oraz mając na uwadze postulat podniesiony przez Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji w piśmie do Rzecznika Praw Obywatelskich², w ocenie naszej Fundacji zasadne jest wprowadzenie do polskiego porządku prawnego podstaw prawnych umożliwiających gromadzenie informacji dotyczące przemieszczania się małoletnich na terenie Polski, a także ilościowego i jakościowego monitorowania sposobu oraz miejsca i czasu udzielonej im opieki. Wiedza ta jest niezbędna, aby zapewnić tym dzieciom bezpieczeństwo oraz umożliwić świadczenie im skutecznej pomocy opiekuńczej.

Ponadto, z pisma (znak BDG-VI.0171.229.2023.KP) wynika, że Ministerstwo Rodziny i Polityki Społecznej nie porównuje danych zawartych w ewidencji małoletnich z innymi rejestrami dotyczącymi tych małoletnich, w tym danych będących w posiadaniu organizacji międzynarodowych, ponieważ nie dysponuje odpowiednimi narzędziami prawnymi. W naszej ocenie, powyższe również wymaga zmiany, tak aby zapewnić Ministerstwu efektywną

monitoring systems for social and child protection services in the host Member States, in order to facilitate family reunification where this is in the best interests of the child, and to supervise the provision of care to ensure their safety and protection.”

In view of the above and bearing in mind the demand raised by the Ministry of the Interior and Administration in its letter to the Ombudsman, in our Foundation's opinion it is justified to introduce into the Polish legal order a legal basis enabling the collection of information on the movements of minors in the territory of Poland, as well as quantitative and qualitative monitoring of the manner, place and time of the care provided to them. This knowledge is necessary to ensure the safety of these children and to enable the provision of effective care assistance to them.

Furthermore, it appears from the letter (sign BDG-VI.0171.229.2023.KP) that the Ministry of Family and Social Policy does not compare the data contained in the register of minors with other registers concerning these minors, including the data held by international organisations, as it does not have the appropriate legal tools at its disposal. In our opinion, the above also needs to be changed in order to provide the Ministry with effective cooperation aimed at protecting Ukrainian minors in foster care in Poland.

2. Postulate for the collection and exchange of data concerning the actual supervision of the

¹ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/?uri=CELEX:52022IP0120>

² https://bip.brpo.gov.pl/sites/default/files/2022-07/Odpowiedz_MSWiA_uchodzcy_grupy_wrażliwe_12_07_2022.pdf, pismo z dnia 12.07.2022 r., znak pisma: BMP-0790-4-4/2022/MSi

współpracę mającą na celu ochronę małoletnich z Ukrainy w pieczy zastępczej w Polsce.

2. **Postulat gromadzenia i wymiany danych dotyczących rzeczywistego nadzoru nad sposobem sprawowania roli tymczasowego opiekuna wobec małoletnich bez opieki, którzy opuścili Ukrainę i przebywają w Polsce**

Niezależnie od powyższego uważamy, że rozważenia wymaga również wprowadzenie zmian umożliwiających Ministerstwu Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej gromadzenie na poziomie centralnym danych dotyczących sposobu i wyników sprawowania nadzoru przez wszystkie ośrodki pomocy społecznej w Polsce nad tymczasowymi opiekunami.

Obecnie zgodnie z art. 25 ust. 3 ustawy nadzór nad realizacją praw i obowiązków opiekuna tymczasowego sprawuje ośrodek pomocy społecznej lub centrum usług społecznych - w przypadku przekształcenia ośrodka pomocy społecznej w centrum usług społecznych na podstawie przepisów ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych albo inna jednostka organizacyjna wskazana przez wójta, burmistrza, prezydenta miasta właściwe ze względu na miejsce pobytu małoletniego. Zgodnie z treścią art. 25 ust. 21 ww. ustawy zadania, o których mowa w ust. 3b, 3ba, 3be i 3c, stanowią zadania zlecone z zakresu administracji rządowej. Z kolei na podstawie art. 25 ust. 24 w związku art. 186 ust. 1 pkt 3 i 3a ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2023 r., poz. 1426 z późn. zm.), **właściwy miejscowo wojewoda jest uprawniony do kontroli i zasięgania informacji w zakresie zadań wykonywanych przez Powiatowe Centra Pomocy Rodzinie, o których mowa w art. 25 ust. 3a-3c**

way in which the role of a temporary guardian is exercised with regard to unaccompanied minors who have left Ukraine and are staying in Poland.

Notwithstanding the above, we believe that consideration should also be given to the introduction of changes **enabling the Ministry of Family, Labour and Social Policy to collect data at the central level on the manner and results of supervision by all social welfare centres in Poland over temporary guardians.**

Currently, in accordance with Article 25(3) of the Act, supervision over the implementation of the rights and obligations of a temporary guardian is exercised by a social welfare centre or a social services centre - in the case of transformation of a social welfare centre into a social services centre on the basis of the provisions of the Act of 19 July 2019 on the implementation of social services by a social services centre, or another organisational unit indicated by the head of the municipality, the mayor, the president of the city competent for the place of residence of the minor.

In accordance with the content of Article 25 par. 21 of the aforementioned Act, the tasks referred to in par. 3b, 3ba, 3be and 3c constitute tasks delegated from the scope of government administration. In turn, on the basis of Article 25, paragraph 24 in connection with Article 186, paragraph 1, points 3 and 3a of the Act of 9 June 2011 on support for the family and the system of foster care (Journal of Laws of 2023, item 1426, as amended), **the locally competent voivode is entitled to control and inquire about the tasks performed by District Family Assistance**

ustawy o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa.

W obecnym systemie prawnym konieczne jest więc zwrócenie się do poszczególnych wojewodów w celu monitorowania realizacji sposobu praw i obowiązków opiekuna tymczasowego przez organizacje pozarządowe. Należy zauważyć, że jest **bardzo czasochłonne i nie daje pełnego obrazu sytuacji we wskazanym zakresie, z uwagi na różnego rodzaju sposoby gromadzenia tych danych oraz jakości ich przetwarzania.**

Postulat rzeczywistego nadzór nad sposobem sprawowania roli tymczasowego opiekuna został także podniesiony już przez międzysektorowej grupy uczestników seminarium 8 grudnia 2022 r., organizowanego przez Fundację Polskie Forum Migracyjne, International Centre for Migration Policy Development (ICMPD), Stowarzyszenie Interwencji Prawnej w ramach projektu KOMPLEKS³.

Z uwagi na powyższe uprzejmie **prosimy o podjęcie działań mających na celu poprawę sytuacji w opisanym zakresie.**

Z poważaniem,

Centres referred to in Article 25, paragraphs 3a-3c of the Act on assistance to citizens of Ukraine in connection with armed conflict on the territory of the country.

In the current legal system, it is therefore necessary to turn to individual provincial governors in order to monitor the implementation of the manner of rights and obligations of a temporary guardian by NGOs. It should be noted that **it is very time-consuming and does not give a complete picture of the situation in the indicated scope, due to the different ways of collecting this data and the quality of its processing.**

The postulate of real supervision of the way the role of a temporary guardian is exercised was also raised already by a cross-sectoral group of participants of a seminar on 8 December 2022, organised by the Polish Migration Forum Foundation, the International Centre for Migration Policy Development (ICMPD), the Association for Legal Intervention within the KOMPLEKS project.

In view of the above, we kindly request the Honourable Ministry to **take measures to improve the situation in the described scope.**

Yours sincerely,

³ <https://forummigracyjne.org/news/ochrona-dzieci-bez-opieki-z-ukrainy-w-polsce>

Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej

SEKRETARZ STANU
Aleksandra Gajewska

BPD-VI.52.1.2024.DR
Warszawa, /elektroniczny znacznik czasu/

ZAWIADOMIENIE O SPOSOBIE ZAŁĄTWIENIA PETYCJI

Zgodnie z art. 13 ust. 1 ustawy z dnia 11 lipca 2014 r. o petycjach (Dz.U. 2018 poz. 870), w związku z petycją w sprawie zmiany przepisów ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz.U. z 2024 r. poz. 177, dalej ustawa), uprzejmie informuję:

Ad. 1. Odnosząc się do postulatu gromadzenia i wymiany danych dotyczących małoletnich bez opieki, którzy opuścili Ukrainę i przebywają w Polsce, Ministerstwo nie widzi potrzeby prac nad umową bilateralną ze stroną ukraińską dotyczącą wymiany danych w obszarze prowadzonej ewidencji z uwagi na przepisy ustawy z dnia 12 marca 2022 r. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa (Dz.U. z 2024 r. poz. 167, dalej: specustawa). Zgodnie z art. 25b ust. 1 pkt 1 specustawy, dane z ewidencji małoletnich przetwarzane są w zakresie niezbędnym do realizacji zadań ustawowych i udostępnia konsułom Ukrainy – w zakresie niezbędnym do realizacji umowy między Rzeczypospolitą Polską a Ukrainą o pomocy prawnej i stosunkach prawnych w sprawach cywilnych i karnych, sporządzonej w Kijowie dnia 24 maja 1993 r. (Dz. U. z 1994 r. poz. 465).

Zdaniem Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej właśnie poprzez prowadzenie wspomnianego systemu teleinformatycznego – ewidencja małoletnich, Polska wypełnia oczekiwania wyrażone przez Parlament Europejski w cytowanej przez Fundację rezolucji z dnia 7 kwietnia 2022 r. w sprawie ochrony w UE dzieci i młodzieży uciekających przed wojną w Ukrainie (2022/2618(RSP)) w obszarze minimalizacji ryzyka handlu ludźmi.

W aspekcie włączenia danych małoletnich obywateli Ukrainy z instytucjonalnej pieczy zastępczej do systemów monitorowania usług socjalnych, informuję że Zakład Ubezpieczeń Społecznych posiada bezpośredni dostęp do systemu informatycznego ewidencja małoletnich w celu weryfikacji danych dotyczących osób ubiegających się o świadczenia przyznawane na podstawie przepisów specustawy. Ponadto specustawa daje możliwość udostępniania danych:

- organowi właściwemu w rozumieniu ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych, za pośrednictwem ministra właściwego do spraw rodziny – w celu weryfikacji danych dotyczących osób ubiegających się o świadczenia.
- sądom;
- prokuratorom;

- jednostce podległej ministrowi właściwemu do spraw zdrowia właściwej w zakresie systemów informacyjnych ochrony zdrowia;
- Straży Granicznej.

Zgodnie z art. 25a ust. 5 pkt 2 specustawy, ewidencja małoletnich zawiera informacje o miejscu i dacie przekroczenia granicy przez małoletniego i sprawującego opiekę oraz informacje o sytuacji opiekuńczej małoletniego (w tym o ustanowieniu opiekuna tymczasowego). W ocenie Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej system teleinformatyczny ewidencja małoletnich w sposób wystarczający gromadzi informacje dotyczące przemieszczania się małoletnich na terenie Polski, a także monitoruje sposób oraz miejsce i czas udzielonej im opieki. Niemniej system informatyczny ewidencja małoletnich z jest rozwijany o nowe funkcjonalności.

Kwestie kontroli nad wykonywaną opieką precyzuje art. 25 specustawy. Zgodnie z art. 25 ust. 1 specustawy małoletniego obywatela Ukrainy, który przebywa na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej bez opieki osób dorosłych odpowiedzialnych za niego zgodnie z prawem obowiązującym w Rzeczypospolitej Polskiej, reprezentuje oraz sprawuje pieczę nad jego osobą i majątkiem opiekun tymczasowy. Z kolei w myśl art. 25 ust. 3 specustawy, nadzór nad realizacją praw i obowiązków opiekuna tymczasowego sprawuje ośrodek pomocy społecznej lub centrum usług społecznych – w przypadku przekształcenia ośrodka pomocy społecznej w centrum usług społecznych na podstawie przepisów ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych albo inna jednostka organizacyjna wskazana przez wójta, burmistrza, prezydenta miasta właściwe ze względu na miejsce pobytu małoletniego. Zgodnie z art. 25. ust. 3a specustawy powiatowe centrum pomocy rodzinie zapewnia wsparcie przy sprawowaniu przez jednostki, o których mowa w ust. 3, nadzoru nad realizacją praw i obowiązków opiekuna tymczasowego wyznaczonego dla małoletnich, którzy przed przybyciem do Polski przebywali w Ukrainie w pieczy zastępczej. Na podstawie art. 25 ust. 3bc specustawy nadzór, o którym mowa w ust. 3a, sprawowany przez powiatowe centrum pomocy rodzinie obejmuje w szczególności kontrolę zapewnienia przez opiekunów tymczasowych małoletnim odpowiednich warunków opieki i wychowania. Zgodnie z art. 25 ust. 3bd przedmiotowej ustawy dyrektor odpowiednio ośrodka pomocy społecznej lub powiatowego centrum pomocy rodzinie może upoważnić, w formie pisemnej, pracownika odpowiednio ośrodka lub centrum do sprawowania kontroli, o której mowa odpowiednio w ust. 3bb i 3bc.

Z uwagi na wykorzystywane możliwości prawne przekazywania danych osobowych zarówno stronie ukraińskiej jak i Straży Granicznej, Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej nie dostrzega potrzeby dublowania działań w formie transferu czy porównywania danych zawartych w systemie teleinformatycznym ewidencja małoletnich do danych posiadanych przez organizacje międzynarodowe. Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej nie ma możliwości prawnych przekazania niezanonimizowanych danych osobowych z systemu teleinformatycznego ewidencji małoletnich organizacjom międzynarodowym z uwagi na ograniczenia wynikające z rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (ogólne rozporządzenie o ochronie danych) oraz na ściśle określony w art. 25b specustawy katalog podmiotów, którym możliwe jest udostępnianie wymienionych danych.

Ad. 2. Odnosząc się do propozycji gromadzenia i wymiany danych dotyczących rzeczywistego nadzoru nad sposobem sprawowania roli tymczasowego opiekuna wobec małoletnich bez opieki, którzy opuścili Ukrainę i przebywają w Polsce, wyjaśniam że Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej zwróciło się do urzędów wojewódzkich z prośbą o bieżące zgłaszanie informacji dotyczącej stosowania i podejrzenia stosowania przemocy w stosunku do małoletnich i młodzieży z ukraińskiej pieczy instytucjonalnej. Należy podkreślić, iż Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z uwagą przygląda się każdej nieprawidłowości w sferze odpowiednich warunków opieki i wychowania dla podopiecznych z ukraińskiej pieczy instytucjonalnej. Dodatkowo pracownicy Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej odbywają wizyty monitorujące w miejscach zbiorowego zakwaterowania dzieci z ukraińskiej pieczy zastępczej.

Pouczenie

Zgodnie z art. 13 ust. 2 ustawy o petycjach, sposób załatwienia petycji nie może być przedmiotem skargi.

Z wyrazami szacunku
Aleksandra Gajewska
Sekretarz Stanu
/-kwalifikowany podpis elektroniczny-/

